
Ypperlig om katastrofepsykologi

ANMELDELSER

ULRIK FREDRIK MALT

Professor emeritus, Institutt for klinisk medisin
Universitetet i Oslo

Atle Dyregrov

Katastrofepsykologi

3. utg. 343 s, ill. Bergen: Fagbokforlaget 2018. Pris NOK 499

ISBN 978-82-450-2451-7

Målgruppen er primært alle typer helsepersonell og andre som vil kunne bli involvert i det psykososiale hjelpearbeidet i kjølvannet av større ulykker og katastrofer. Gjennom åtte kapitler dekkes psykologiske akutt- og senreaksjoner både hos overlevende, pårørende og hjelperne selv. Det er også to meget leseverdige kapitler om barns reaksjoner på katastrofer og hvordan barn kan hjelpes. Innlagte sitater fra overlevende, pårørende og hjelperes opplevelser gjør at boken ikke blir for teoretisk. Nyttig er også tabeller over viktige aspekter i vurderingen og håndtering av psykologiske aspekter. I tillegg er det to utmerkede kapitler om organisering av psykososial oppfølging og hvordan

overlevende og pårørende kan følges opp i den nærmeste tiden etter katastrofen. Det er tydelig at forfatteren har omfattende klinisk erfaring i arbeid med psykososiale aspekter ved katastrofer.

Disse rosende ord til tross; det er formuleringer og påstander i boken som kan diskuteres. Det hevdes f.eks. at en katastrofe hvor samtlige omkommer ikke er en katastrofe i medisinsk forstand. Utsagn som at akutte overreaksjoner viser seg bl.a. som «hysteri» er også underlig i en bok utgitt i 2018. Likeledes er det diskutabelt om man bør moralisere over noen menneskers reaksjoner: «Panikk er en egoistisk reaksjon ...». Dessuten er betydningen av etniske og religiøse aspekter nesten ikke berørt. Heller ikke implikasjonene av betydning for reaksjoner og senere hjelp, heri inkludert presters og imamers rolle. Begrepene «ulykke» og «katastrofe» brukes også til dels om hverandre i omtalen av samme hendelse. Det er også spesielt at referanselisten inneholder 55 referanser til egne artikler og bøker som førsteforfatter. Den nest hyppigst siterte førsteforfatteren har åtte referanser.

Fra et medisinsk ståsted er bokens begrensning et nesten fullstendig fravær av biomedisinske aspekter. Nødvendigheten av ABC-vurderinger når man som førstemann kommer til et katastrofested, er ikke omtalt. Det omtales heller ikke at akutte fysiske skader som trenger akutt medisinsk behandling, kan manifestere seg som tilsynelatende psykologiske krisereaksjoner, eksempelvis kan en psykologisk frysreaksjon være en konsekvens av akutte indre blødninger. Leger vil også savne konkret omtale av legemidlers plass i behandlingen og forebygging av psykiske reaksjoner etter ulykker og katastrofer.

For leger bør boken likevel være obligatorisk lesing for å få kunnskap om de psykologiske og sosiale aspektene ved ulykker og katastrofer.

Publisert: 30. oktober 2018. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.18.0599
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 5. juli 2026.